

નક્કલી કિતાબો ખરીદતાં પહેલાં કાઢરી કુંપનીની રજીસ્ટર્ડ  
થયેલી કિતાબો ખીલીભારાથી મંગાવવાનું ધ્યાનમાં રાખવું.

# ગુલઝારે અખરાર.

—: ઉર્દૂ :—

## ૩ કિસ્સયે મીરાં દાતાર.

ખનાવનાર, તથા છપાવી પ્રગટ કરનાર:—

મીર સૈયદઅલી કાઢરી, ખીલીભારાઆ.

પ્રસિદ્ધ કરવાનું ડેકાણું-દેગડી સ્ટ્રોટ-ખીલીભારા.

આ બુક સને ૧૮૬૭નાં રૂપમાં એકટ મુજબ રજીસ્ટર્ડ કરાવી  
માટે માલીકની રજા સિવાયે છાપવી, અગર છપાવી નહીં.]

[તમી આવૃત્તિ.]

[નકલ ૨૦૦૦

ને ૧૯૨૩ ઈસ્વી.]

[સને ૧૩૪૧ હીજરી.

કુરત ચૌદાના પુલપર આવેલા “શંકર” પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં  
નારાયણરાવ લક્ષ્મણરાવ નીકમે છાપી.

કિંમત રૂ. ૦-૪-૦

૧૦૫૮૨

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય  
અમદાવાદ  
ગુજરાતી કૌપીયર્થ-સંગ્રહ  
૧૦૫૮૧

# ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ ]


અનુક્રમાંક ૧૦૫૮૧ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ગુજરાતી કવિતા

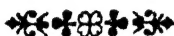
વિષય ઇતિહાસ

# બુલઝારે અખરાર,

ઉર્દુ

 કિસ્સેયે મીરાં દાતાર.

દિખાયો.



મીરાં દાતારના એહવાલથી ઘણાં લોકો નાવાકેદ છે, અને તેમની હકીકત જાણવા માટે લોકો ઘણાં આતુર હોવાથી પ્રથમ ગુજરાતી જખાનમાં કિસ્સો લખવામાં આવેલો, પરંતુ ઉર્દુ જખાનમાં એ કિસ્સો લખવાની જરૂર જણાઈ. અને તેથી ઉર્દુ જખાન અને ગુજરાતી હરફોમાં આ કિસ્સો લખ્યો છે. મીરાં સાહેબનાં એહવાલ માટે કોઈ તવારીખની કિતાબ નહીં હોવાથી હું કે હકીકત લખવામાં આવી છે. આશા છે, કે મીરાં સાહેબનાં હાલથી વાકેદ થનારાઓ જરૂર આ કિતાબ ખરીદ કરી ફાયદો ઉઠાવશે.

પ્રથમની છ આવૃત્તિઓ ખપી જવાથી ઉર્દુ જખાનમાં સાતમી વખત સુધારા વધારા સાથે આ આવૃત્તિ છપાવી છે. કદાચ કોઈ સાહેબને એમાં ભુલ નજર આવે, તો દરગુજર કરશે. એવી આશા છે.

બીલીમીરા.

દેમડી સ્ટ્રીટ,

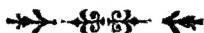
લી૦ દુઆગો,

મીર સયદઅલી દાદરી.

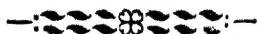
# ગુલઝરે અપ્પાર, ❀

૭૬

❀ કિસયે મીરાં દાતાર.



૭૮૬



હમ્દો સલામત-કે આઅદ વાઝેહ હો, કે ગુજરાતકે અવધીયાઓ-  
મેંસે મશહૂર ઓર માઅરફ. વઝીયે કામીલ, કીદ વતુલ આરેફીન, હઝરત  
મીરાં સૈયદઅલી, ઉર્ફ મીરાં દાતાર રહ, સાહેબ. કે જીનકા રૈઝા  
મુઆરફ, રજપુતાના માત્રના રેત્તવેકા સ્ટેશન ઉઝા નામી હે. ઉસકે  
કરીમ હો કેસકે ફાસિયે પર ગાયકવાડી રીયાસતકા એક છોટા કરીયા  
ઉનાવા નામકા હે, વહાં પર મૈમુદ હે, આપકા એહવાલ રાવીયાંને  
ફરસીદુલ લીસાન. ઇસ તરેહસે ખ્યાન ફરમાને હે, કે ગુજરાત-કે  
આદશાહ અહમદ શાહકે ઝમાનેમેં આપકે દાદા સૈયદ અલીમુદ્દીન  
સાહેબ, અમ્મસે સને ૮૬૦ હીજરીમેં ગુજરાતકે પાયે-તખ્ત શેહર  
અહમદાબાદ-મેં જૂંતશરીફ લાયે ગુજરાતકે આદશાહને આપકે ફઝાલેત્ત, ઓર  
કમાલાત-ની શેહરત સુનકર, આપ પર દીક્ષા જાનસે ફરેહતા, ઓર  
શયદા હોકર, કમલ શક્તસે પેશ અયા, ઓર આપકો એક જગીર.

અમતા દુરમાઇ. આપને વહાં ચંદ મુદત સુકુનત દુરમાઇ, ઓર બાબદ ઉસકે શેહર અહમદાબાદસે નીકલ કર, ઉનાવેકા તથરીફ લે-ગયે ઓર વહાં પર રેહના ઇખત્યાર કીયા. ઉનકી પુસ્તસે સૈયદ મોહમદ ઉર્ફ ડોસ્તુમીયાં રહ. સાહેબ પયદા હુવે. ઓર સૈયદ ડોસ્તુ-મીયાંકી પુસ્તસે હઝરત મીરાં સૈયદ-અલી ઉર્ફ મીરાં દાતાર રહ, પયદા હુવે. આપકી યાને હઝરત મીરા સાહેબકી હકીકી વાલીદા સાહેબા, કે જીનકા ઇસમે મુબારક રાસતા બીબી થા, વોહ આપકી ઉમર જબ છે મહીનેકી થી. ઉસ વકત ઇસ દારે ફાનીસે મુલકે જાવેદાની-કે તરફ રેહલત દુરમા ગઈ થી, ઇસલીયે આપકી પરવરીશ આપકી સે તીલી માં, દામાબાઇકે સુપુર્દ હુઇ, ઉન્હોને હઝરત મૌસુફકી બ-ખુબી પરવરીશ કી. ઓર દુધબી પીલાયા રાસ્તી બીબીકી હયાતી-મેંહી આપકે વલીદ, સૈયદ ડોસ્તુમીયાને દામાં-બાઇસે નીકાહ કરલીયા થા.

ગુજરાતકે બાદશાહ અહમદશાહકી વહાતકે બાબદ, અહમદાબાદ કી તખ્ત નશીની સુલતાન મોહમદશાહકો હુઇ, ઓર મોહમદશાહકે ઝમાનેમેં માંડુ-ગઢકા રાજ, કે જો બહોત શરીર. ઓર ઇસલામકા કદા દુશમન થા, યાને કોઈબી ઇસલામીકા મોહ નહીં દેખતા થા, ઓર મરદુમ આઝારી કર રહા થા ઓર સુલતાન મોહમદકા શહ-કે હુકમકો કુઝ ધ્યાનમેં નહીં લાતા થા, ઇસલીયે જબ સુલતાન મોહમદ શાહને માંડુગઢકે રાજકો ઇસલામસે મુશરફ હોનેકા પયગામ બેજ, તો ઉસ પયગામસે ખદા હોકર, જંગ કરને-પર આમાદ હુવા. ઇસલીયે સુલતાનને માંડુગઢકે તરફ લસ્કરે ઇસલામ-કો બેજ, લસ્કરે ઇસલામને વહાંસે કુચ કરકે માંડુગઢ પહોંચે, ઓર રાજકો કેહલા બેજ, કે તુ ઇસ

હસાઈસે બાઝ આ, ઝોર દીને મોહ'મદ-કો કુચુલ કર, લેકીન ઉલ  
 ખેદીન; ખાઈ સંગ-દીલને ઇસ પયગામકો કુલ ખ્યાલમે' નહીં લાયા,  
 આખીર લાચારીકો લસકરે ઇસલામને મુકાબિલા કીયા. ઝોર અંદ રોજ  
 તક દે.નોં તરફસે જંગ જરી રહા, લેકીન દોનોં-મેંસે કીસીકી ફતેહ  
 નહીં હુલ. આદશાહ બહોત હયરાન હુવા, કે ઇસકા કયા સબબ હે,  
 કે દોનોં-મેંસે કીસીકી ફતેહ નહીં હોતી ! ઝોર દિલમે' ખ્યાલ કરને  
 લગા, કે ઇસકો તદખીર કયા કરના ચાહીયે ? કે અસમે' ફતેહકી  
 સુરત નઝર આવે ? આખીર નુજુમીયોંકો ખુલાકર કહા, કે તુમ  
 નુજુમકે જરીયેસે દરયાફત કરો, કે યે કયા બેદ હે ! નુજુમીયોંને  
 હીસાબ લગાકર બહોત ગઝોર, ઝોર શીકરકે બાઅદ યે નતીજા ખ્યાન  
 કીયા, કે આપકે લશકરે ઝફર પયકરમે' સૈયદ ડોસુમીયાં સાહેબ રહ,  
 હે. ઝોર વોહ સરકારસે જગીર ખાને હે, ઉનકે લખતે જગર  
 નુરત અખસાર, હઝરત સૈયદ અલી સાહેબ હે. ઉનકે નામ પર ઇસ  
 કીલએકી યાને માંડુ-ગઢકી ફતેહ લીખ્ખી હુલ હે, આદશાહને નુજુ-  
 મીયોંકી ખાત પર બરોસા કરકે, ઉનસે દરયાફત કીયા. કે ઇતને  
 બડે લશકરમેંસે ઉનકો હુંડ નીકાલના કયસા બનેગા, નુજુમીયોંને  
 અર્જ કી, કે આજ રાતકો બહોત જોરસે આંધી ચલેગી, ઝોર પાનીબી  
 બરસેગા, ઝોર હવાકે સબબસે તાંબુ. ઝોર ખયમે ઉખડ કર ગીર  
 પડેંગે, ઝોર તમામ ચીરાગ યુત્ર હો-જાવેંગે, ફક્ત એક ખયમા  
 કાયેમ રહેગા. ઝોર ઉસમે' ચીરાગ કાયેમ રહેગા, ઝોર વોહી ખયમા  
 સૈયદ ડોસુમીયાં સાહેબકા ખ્યાલ કરના, ઉસ ખયમેકે અંદર સૈયદ  
 સાહેબ મૌસુફ તીલાવતે કુરઆન શરીફમે' મશયુલ હેંગે, થેહી ઉનક  
 પતા હે, સુનાયે કુદરતે પરવર દીગારસે રાતકો વચસીહી આંધી

ચત્રી, ઓર જોરકા મેંહ બરસા, ઓર અયસા અધેરા હો-ગયા, કે જીસકા બયાન કરતા મુમકીન નહીં હે, બાદશાહને ઇસ હાલતમે બ-ગતે ખુદ, અપને મુકામસે બાહર નીકલ કર તલાશ કરને લગે, લેકીન અધેરેકે સખતસે કુછ નઝર નહીં આતા-થા, જખ બીજલી ચમકતી થી, તખ ઉસકે ઉમ્મલેસે આગે બઝલેને યે, અલ-ગરઝ ઇસી તરેહ તકલીફ ઉઠાતે હુયે, સૈયદ ડોસુમીયાં સાહેબકે ખયમે નઝદીક પહોંચે, ઓર વહાં જાકર દેખા, તો સૈયદ સાહેબ મૈસુફ ત'ખુકે અદર ચીરાગકી રોશનીમેં કલામે શરીફકી તીલાવતમે મશગુલ હે. સુલતાન ખયમેમેં તશરીફ લે-ગયે, ઓર સૈયદ સાહેબકો તીલાવતમે મશગુલ દેખકર ખામોશ બયેઠ ગયે, જખ સૈયદ સાહેબ તીલાવતે કુરઆને મજીદમે ફારીગ હુયે, તો સુલતાને જુબરાતકો અપને રખત દેખકર બહોળ તાઅજ્જબુત કાયા. ઓર બ-સદ તાઅ-ઝીમ અર્ઝ કી, કે આપકા યહાં તક તકલીફ ગવારા ફરમાકર તશરીફ લાનેકા કયા જાએસ હે ! અગર આપ મુજકો આપકે નઝદીક ખુલવાતે, તો મેં ખુદ ચલા આતા. ખયેર, ફરમાઇયે કે આપકા કયા હુકમ હે ? જન કુછ આપ ઈરશાદ ફરમાઈગે. વોહ મેં બ-સરે ચશમ ખમ્લ લાઉગા. બાદશાહને કહા, કે આપકો યે હાલ માઅજુબ હે. કે માહુગઢકા રાજા ઇસલામકા ખંત તબા દુસ્મન હે, ઓર ઉસને ખંત સર ઉઠાયા થા, ઓર હમારે હુકમકા માનતા નહીં થા, ઇસલીયે એક મુદત હુઈ ઉસસે લાઇ હો-રહી હે. ઓર અબી તક ફારીકી ફતેહ નહીં હોતે પાઇ. આખીર બ-મજબુરી મેંને તુજીમીયોકો ખુલવાયા, ઓર ઉનસે ઇસકા બેદ પુછા ગયા, તો ઉન્હેને યેહ ખુલાસા કીયા, કે ઇસ લાલાઇ ફતેહ સૈયદ ડોસુમીયાં સાહેબકે બાને આપકે ખખતે



જામર ફરજંદ, મીરાં સૈયદ અલીકે નામ-પર સીખ્ખી હુઈ છે. ઓર જાળ તક વોહ ઇસ લડાઈમેં શામીલ નહીં હોગે, વહાંતક હરગીઝ આપકી ફતેહ નહીં હોગી. સુલતાનકી ઇસ ગુફતયુ-કે સુનનેસે સૈયદ સાહેબ બહોત શીકરમંદ હુયે, કે અબ કયા કરના ચાહીયે ! અલ-ગરઝ આપને બહોત ગઓર ઓર શીકરકે બાઅદ, બાદશાહકો જવાબ દીયા, કે આપ ચંદ રોજ સખરે કરે, ફયુ-કે શીન્ન-હાલ મેરે ફરજંદ સૈયદ અલીકી શાદી છે, ઇસલીયે શાદીકે ઐયામ ગુજરે બાઅદ, આપકી ખીદમતમેં હાઝીર કરંગા. બાદશાહને ઇસ બાતકો મંજુર નહીં કીયા, ઓર ફરમાયા, કે યે લડાઈ સીઈ કાશીરોંકા કુરૂ મીટાનેકે લીયે હો-રહી છે, ઇસલીયે આપ બ-રાહે મેહરબાની આપકે ફરજંદકો જલ્દ ખુલવાઈયે, કે ઉનકે આનેસે તમામ ઝગડા તય હો-ગયેગા. સૈયદ સાહેબને લાચાર હોકર, એક ખત લીખ્ખા, ઓર કાસીદકે સાથ વોહ ખત ઉનાવેકો અપને બડે સાહેબ-ઝાદે, સૈયદ અબુ મોહમ્મદ ઉર્ફ અબુમીયાં-કે નામ-પર રવાના કીયા. ઉસ ખતમેં તમામ કેશીયત લીખ્ખી ગઈ, કાસીદ વોહ ખત લેકર ઉનાવેકો રવાના હુવા, ઓર બહોત જલ્દ મંઝીલ તય કરકે વોહ ખત ઉનાવેકો પહોંચાયા, સૈયદ અબુ મોહમ્મદને ખત કાસીદકે હાથમેસે લેકર અપની આંખોંકો લગાયા. ઓર ખતકો પરહકર બહોત શીકરમંદ હુયે. ઓર ખતકે મઝમુનસે કીસીકો આગાહ નહીં કીયા, શબ્દકો ખાબમેં મીરાં સૈયદ અલી સાહેબકો ચેહ મેદ ઝાહીર હુવા, પસ મીરાં સાહેબને સુબો-હકી નમાઝસે ફારીગ હુયે બાઅદ, અપને બીરાદરે મોઅઝ-ઝમ સૈયદ અબુમીયાંસે ખત તલબ કીયા, ઉ-હોંને ખત દેનેમેં બહોત ઉજર કીયા, લેકીન હરગીઝ નહીં માના. ઓર ખત લેકર પરહા,

ખતમે લગાઇકા એહવાલ લીખ્યા હુવા થા. ઓર યેહની લીખ દીયા થા. કે ઇસ ખતકે દેખતેહી ફૈરન ચલે આના, કયું-કે યેહ ઇસલામકી; લગાઇ હે, ઇસલીયે ઇસ લગાઇમેં મદદ કરના લાઝીમ હે ખતકો પરહતેહી આપકા દીલ કામમેં નહીં રહા, ઓર અપની સોતીલી વાલીદા, દામા-બાઇસ લગાઇમેં જાનેકા રખસત તલખ કી. યેહ ખતર વહરાત અસર સુનકર તમામ અઝીઝ, ઓર અકારીખને જમા હોકર આપકો સમજાયા, કે કલકે રોજ તો તુમહારી શાદી હે, ઓર શાદીકો છોડકર આજહી તુમ રખસત હોના ચાહને હો! યે મુનાસીબ નહીં હે, ઇસલીયે ખેલતર તો યેહ હે. કે આપ શાદીકે બાઅદ, વહાં તશરીફ લે-જાવે. લેકીન આપને યે કેદના કારીફા કુમુલ નહીં કીયા. ઓર કહા, કે મુજકો ખુદા, ઓર ઉસકે હખીલકી દતા ખત, ઓર રકામંદી ઇખત્યાર કરના શાદીસે ઝીયાદા અફઝલ હે.

જબ મી-૧ સૈયદ અલા, અપની શાદીકી ધુમધામ મોડકર, તમામ કુખેકે લોગોકો ઓર અહબાબકો મેં હુયે રાહર સફર પર મુસ્તઅદ હુયે. તબ અવ્વલ ઉતાવેમે અપને દાદા સૈયદ અલામુદીન સાહેબકી મઝારે મુથારક પર તશરીફ લાયે, ઓર એક મીસવાક લેકર અપને દાદાનો મઝારકે કરીબ ઝીનમે ગાડ દીયા, ઓર અપને હમ-રાહીયોકો વસીયત કી, હે હમારી શહાદતકે બાઅદ હમારી લાશકો લોકર યહાં દફન કરના. ખુદાકી કુદરતસે વોહ મીસવાક સર સખઝ હોકર દરખ્ત હો-ગયા, વોહ દરખ્ત અબ-તક હઝરત મીરાં સાહેબકી દરગાહકે કરીબ મૌજુદ હે. આપને અપને હમ-રાહીયોકો યે વસીયત કરકે ફતેહા પરહા, ઓર જાનીબે લશકરે ઇસલામ કુચ દીયા. ઓર મહોત જદ્દ મંઝીલ તબ કરતે હુયે માંડુગઢ પહોચે, ઓર અહાહો

અકબરકી સદા કરતે હુયે, લશકરે ઇસલામમેં દાખીલ હુયે, ચોઢીદારને  
 યે ખુશ ખબરી અપને બાદશાહકો સુનાઇ, વોહ ઇસ ખબરકે સુનતેહી  
 નીહાયત ખુશ હુયે, ઝોર આપકો મજબૂતકે સાથ દરબારમેં દાખીલ  
 કીયે. ઝોર બહોત શકૂત, ઝોર ઇનાયતસે પેશ આકર, ઇનઆમ  
 ઝોર ખીલઅતસે સફરાજ ફરમાયે, ઝોર આપકો જંગકે એહવાલસે  
 આમાહ કીયા, પસ મીરાં સાહેબને ફરમાને શાહીકો બજા લાકર,  
 મયદાને જંગમેં જાનેહી રખસત તલબ કી, ઝોર દુસરે રોજ  
 સુખોહકો મીરાં સાહેબને તમામ ફૈજકે સરદાર બનકર, નકકારા  
 લડાઇકા બજવાયા, નકારેહી આવાજસે, ઝોર અલાહો અકબરકી  
 સદાસે મયદાને જંગ શુંજ ઉઠા, ઝોર લશકરે કુદકાર, યે આવાજકે  
 સુનતેહી મારે હયબતકે ચરરા ગયે, રાજાને અપને સરદારોંસે કહા,  
 કે આજ કોન અયસા બહાદુર, ઝોર દીલાવર જંગમેં નમુદાર હુવા,  
 કે હસસે લશકરે ઇસલામમેં ઇતના જોશ પયદા હો-ગયા હે. શાયેદ  
 યેહી શખ્સ અપને લશ્કરકો શીકસ્ત દેગા; ઝોર ઇસસે અચનાબી  
 દુશવાર નઝર આતા હે, ઇસ શીકરમેં મહાકાલી, ઝોર કબ દેવતાઓંકા  
 નામ લેકર ઉનસે મદદકી દુઆ માંગી. ઝોર ખુબ બહો-બસતસે  
 મયદાને જંગમેં મુકાબિલેમેં આયા, ઝોર દોનોં તન્હસે જંગ શુર  
 હો-ગયા. ઇધર અલાહો અકબરકી સદાયેં ખુશ હોને લગી. ઝોર  
 ઇધર હર હર મહાદેવકી આવાજસે મયદાન શુંજ ઉઠા. દોનોં તરફસે  
 ખુબ જંગ હોતા રહા, ઝોર બહાદુરોંને અપના જોર, ઝોર જીનર  
 દીખલાયા. આખીર લશ્કરે ઇસલામને ફૈજે કુદકાર પર, અલાહો  
 અકબરકી સદા કરતે હુયે એકદમ હમલા કીયા. ઝોર ઇસ જોરસે  
 તલવારેં અલાઈ, કે લાશોંકે ઢેરકે ઢેર લગા દીયે, ઝોર હઝરત મીરાં

સૈયદ-અલી રહ, ને હમેરાના સફાંકા ચીરને હુયે. કુદદારીકો ફોજમે દાખીલ હોકર, શમસેર ચલાના શુર કીયા. કુદદારીકે ઇતને આદમી મરે. ઓર ઝખમી હુયે, કે જસકા શુમાર ખુદાહી ખુશ જાનતા હે, મુશરીકોંકા ચાગેં તરફસે માર પડની શુર હુઇ. તો ઉનકી હીમ્મત દુઃ ગઈ, ઓર મારે જાનેકી હયાતકે સખખસે હથીયાર છોડ છોડકર ભાગના શુર કીયા. ઓર ભાગકર કિલએકા દરવાજા બંધ કરાધીયા. લેકીન ઇસલામી બહાદુરોને ઉનકા પીઠા પકડા. ઓર મીરાં સૈયદ-અલી સાહેબને દરવાજે પર પહોંચ-કર, કીલએકા દરવાજા તોડ ડાલા. ઓર કીલએમે' દાખીલ હોકર, બહોતસે મુશરીકોંકા કચેદ કર લીયા. પસ જસને ઇસલામ કુખુલ કીયા, ઉસકા પનાહ દી, ઓર જો મુનકીર હુવા, ઉસકો વાસિલે જલ-નમ કીયા. મુશરીકોંસે જય યે મોઆમીલા ચલ રહા યા. ઉસ વકત મોઆકા પાકર માંડુગઢકા રાજા, જાનકે ખાફસે તને તનહા ભાગકર, એક પહાડકી ગારમેં જા છુપા. ઉસકો દુંડનેકી લશકરે ઇસલામને હરચંદ તલાશ કી, મગર ઉસકા પતા ન મીલા. ફોજે શાહીને ડંકા ફતેહકા બજાયા. ઓર અ-લ-મે મોહુમદી, કિલએ -પર ચડાયા, ઓર સીજદયે શુકર બ-દરગાહે મુજુમુદ દાખવાત બજા લાયે.

માંડુગઢકે રાજાકો શીકસ્ત દેનેકી, ઓર ઉસકા કીલઆ લશકરે ઇસલામને ફતેહ કરનેકી ખબર, ગુજરાતકે આદલાહકો હોનેસે બહોત શાદ, ઓર ખુર્મ હુવા. ઓર જશને શાહાના કીયા. ઓર આલીમાં, ઓર ફાઝીલો, ઓર મસાકીનીકોં રાહે ખુદા-પર બહોત ક્રમ ખચરતા દી. મીરાં સૈયદ અલી રહ, અપની ફોજસે અલાહીલા હોકર રાજાની તલાશમેં અકેલે બાહોર નીકલે. ઓર બહોત જસ્તજુ-કે બાબદ, ઉસી

પહાડકે કરીમ પહોંચે, કે જ્યાં રાજા છુપા થા. વાંદ-પર જનકર દેખા,  
તો પહાડકી મારકે અંદર જાનેકે રાસ્તે પર, એક ચોકીદાર બચઠા હુવા  
હે. આપને ઉસ ચોકીદારસે પુછા, કે તુ કોન હે ? ઓર થહાં કીસ  
લીયે બચઠા હુવા હે ? ઉસને મારે ખોદકે જવાબ દીયા. કે ઇસ મારમે  
ખાંડુગઢકા રાજા છુપા હુવા હે, ઓર ઉસકી નિગેહ-બાનીકે લીયે મેં  
થહાં બચઠા હું, આપને ચોકીદારકી જમાની ચે હાલ સુનકર બહોત  
ખુશ હુયે, કે દીલકા મુદ્દઆ અબ બર આવેગા, પસ આપ ઘોડે  
પરસે ઉતરે, ઓર ઘોડા ચોકીદારકો બાંધનેકે લીયે દીયા, ઓર આપ  
મારકે અંદર ચલે ગયે. પસ અંદર જનકર દેખા, તો રાજા નીંદકી  
મફલતમે પડા હુવા હે, મીરાં સાહેબને ઉસકો જગાયા. ઓર કહા,  
કે લે અબ હુશીયાર હોજા હમ તેરે નજદીક આ-પહોંચે. અબ તુ  
કહાં-તક જાગતા રીરેગા ! ઇસસે બેહતર તો ચેહ હે, કે તુ હમારે  
સાથ ચલકર, બાદશાહે ગુજરાતકે રૂબર ઇસલામ કુબુલ કર, ઓર  
કુઝસે બાઝ આ. લેકીન રાજાને હરગીઝ નહોં માના, આખીર મીરાં  
સાહેબને ઉસ બે-દીન, ઓર સુનકરી ઇસલામ રાજાસે કહા, કે તુ  
ઇસલામ કુબુલ નહીં કરતા હે, તો બાહર નીકલ કર મુઝસે મુકાબીલા  
કર, લેકીન મુઝકો શરમ મામ્મલુમ હોતી હે, કે તરે પાસ કોઇ  
હથીયાર નહીં હે, ઓર બ-મયેર હથીયાર વાલોંસે લડના બહાદુરોંકા  
કામ નહીં હે, ઇસલીયે તુ મેરે પાસકી કટાર લે, ઓર જંગ કર,  
રાજાબી ઇસ ગુહતગુસે નીહાયત ખુશ હુવા, ઓર ઉસને કટાર  
માંગનેસે આપને ફૈરન અપની કમરસે કટાર નીકાલ કર, રાજાકો દી,  
ચે રહમ-દીલી, ઓર શુનઅત, ઓર હક પસંદીકો દેખના આલીયે,  
કે મીરાં સાહેબને અપને દુશ્મન-કે પાસ હથીયાર નહીં હોને-સે

જાન્યારી પસંદ નહીં થયા, ઝોર પુરકે પાસે ઉંડકા હાંપીયાર ફેર  
 જાનેકા મોઝકા હાંપીયા, હાંપીકા હાંપીયા ઝોર શરાફત કેળના આવીયે,  
 હાંપીકે હર કોઈ અપને દુકમનસે અયસા સુલુક નહીં કર સકતા હે,  
 જમ રાજકો કટાર હી-ગઈ, તો ઉસને કહા, કે પેહેલે તુમ મુજપર  
 વાર કરો, લેકીન મીરાં સાહેબને જવાબ હાંપીયા, કે હમારા યે તરીકા  
 નહીં કે, કે હમ પેહેલે વાર કરે. ઇસકે બાઅદ, રાજને મોઝકા ઝાકર  
 કટાર ઉકાને-હી મીરાં સૈયદ-અલીકે પેટમેં માર હી, ઝોર જમબની  
 કારી લગા, પસ મીરાં સાહેબને ઉસી વકત અલ્લાહો અકબરકી સદા  
 પુલંદ કરકે, તલવાર આબદાર ખેચકર રાજકી ચોટી, એક હાથસે  
 પકડ-કર દુસરે હાથસે સર ઉસકા કાટ લીયા. ઝોર વાસીસે જહાનમ  
 કીયા. અલ-ગરઝ આપને સર ઉસકા હાથમેં લેકર, બ-સનમ ગય  
 આનેકે એક પથ્થર પર બેઠે ગયે, ઝોર ઉસી જગે પર શરબને જગે  
 શહાદત સાકીયે કૌસરકે હાથસે પીકર, દાખીસે ગીરાહે શાહદાયે  
 આલીશાન હુયે, યાને આપકા ઇતેકાલ હો-ગયા, ઇન્ના સિદલાહે વ-  
 ઇજ્જ હ-લયહે રાજે-ઉન.

માંડુગઢકા કીલઆ હઝરત મીરાં સાહેબકે હાથસે ફતેહ હોનેકે  
 બાઅદ, આપકી તલાશ લશકરે ઇસલામને બહોત ફી, લેકીન કહીં  
 પતા નહીં મીલનેસે અફસોસ કરતે હુયે વાપીસ આયે. ઝોર આપકે  
 વાલીદ સૈયદ ડોસુમીયાં સાહેબની, અપને ફરજંદ તુરે નઝરકે તરફસે  
 બહોત શીકર-મંદ હોકર અફસોસ કર રહે થે, ઝોર અબ કહાં તલાશ  
 કરના ઇસ ખ્યાલમેં થે, કે ઇતનેમેં આપકો નીંદ આ-ગઈ, ઝોર  
 ખ્યાલમેં હઝરત મીરાં સૈયદ-અલીકે તરફસે યે બશાત હુઇ, કે  
 હમારી લાશ પુલ્કાની જગે પર હે, તો આપ વહાંસે લાશ લે-ગવેઃ

સેફીન આપકે વાલીઠને કહા. કે આપ બાદશાહે મુજરાતકો કમ અમરકી બશારત દો, તાકે વોહ બદોબસ્ત કરે, પર મીરાં સાહેબને બાદશાહકો ખાખમેં બશારત દી. કે તુમ કીલએકી ફતેહસે ખુશ હોકર બચકે હો, ઝોર હમારી કુછ ખબર નહીં રખને હો ? ખાખે ગફલતસે ખેદાર-હો જાઓ. ઝોર હમારી લાશ કુલાની જામે પર હે, વહાંસે લાકર જહાં હમારા મીસવાક ગાઝા હુવા હે. વહાં-પર દફન કરો, સુલતાનકો બશારત હોતે-હી ફોરન આપકી લાશકો આપકે ઇરશાદ બ-મુજબ, જહાં મીસવાક ગાઝા હુવા થા. વહાં દફન કરકે, આપકી તુરબત બનાઇ ગઇ, કીલએકી ફતેહ સને ૮૫૮ હીજરીમે હુઇ થી.

હઝરત મીરાં સૈયદ અલી રહ, કા રૌઝયે મુબારક, ઉનાવા નામકે એક છોટા ગાઉમેં મૌજુદ હે. રૌઝેકી ઝીયારતકો જાને-વાલે ઉંઝા સ્ટેશન પર ઉતર કર બચેલ ગાડીયોમેં ઝોર ટાંગોમેં સવાર હોકર ઉનાવેકો જાને હેં. સ્ટેશનસે ઉનાવા ગાઉ દો. કોસકે ફાસીમે પર હે, ઉંસકે વકત ઉનાવેમે લોગોંકા બહોત હુજુમ હોતા હે. ઝોર હરએક તરફસે બહોત લોગ આને હેં. ઝોર ઉંસ ખલાસ હોનેકે વકતબી ઝાચેલીનકા વહાં-પર ચેહી હાલ રેહતા હે ઉંસકે મોઅકે પર, ઉનાવેકો જાને આનેકા રાસ્તેમેં કોસો તરેફકા ખોદ નહીં હે. લેફીન ફસરે મોઅકે પર જાને આને વકત સબકો નિકલના મુનાસીબ નહીં હે. કયું-કે ચોરોંકા, ખોદ બહોત રેહના હે, ઉનાવા ગાઉમેં દાખીલ હોને-હી મીરાં સાહેબકે મામું સાહેબ, હુમઝા શહીદ-ફી દરગાહ હે. વહાં પેહલે ફાનેહા પગલ કર, શીર આપકે રૌઝયે શગીફ-કે ગીદ, જો ચાર દીવારીકા અહાતા બના હુવા હે, ઉંસકે દરવાઝેમેં દાખીલ હોને-હી સ-સખ્ખ તાઅઝીમકે વહાં પર જુતે ઉતાર કર, ખુલે પાલ્લે દરગાહ

શરીર પર જાકર ફાલેલા પરહતે હેં. આપકી તુરખતકે ઉપર ગુખંદ  
 ઓર છત બના હુવા હે. તુરખતકે કઠેરે સોને ચાંદીકે બને હુયે હેં.  
 ઓર દરવાજે ચાંદીકે બને હુયે હેં. જો મુરાદ-મંદોને બનવાયે હેં.  
 તુરખતકે ચારોં તરફ સંગે-મરમરકા સહન બના હુવા હે, દરગાહકે  
 સહનકી હાહની તરફ આપકે વજર નથુ શાહીદ, ઓર બન્થુ  
 શાહીદકી મઝારેં હેં. ઓર ઉનપરબી છત બના હુવા હે, ઉસ જાગે  
 પર સીફ ઓરતેં ઉર્સકે ઐયામમેં બયેહતી હેં. મરદોંકા બયેહનેકા  
 હુકમ નહીં હે, દરગાહકી બાઈ તરફ આપકે મીસવાક-કા દરખત હે, ઓર  
 દરખતકે કરીબ આપકી સોતીલી માં, દામાવંતીકી કબર હે, ઓર ઉસ  
 કબરકી બાજુમેં આપકે વાલીદ સાહેબકી તુરખત હે, ઓર ઉસ તુરખતકે  
 સહનકે નીચે નવાબ સાહેબકી કબર હે, ઓર ઉસ કબરકે નજ  
 દીક મુસાશીર ખાના હે. જહાં ફકીર લોગ ઉતરતે હેં, મુસાશીર  
 ખાનેકે કરીબ મેહશીલ ખાના હે. ઓર ઉસકે નજદીક ખુલા સહન  
 હે, ઓર સહનકે કરીબ મસજીદ હે, મસજીદકે સહન-મેંબી લોગ  
 ઉર્સકે મોઅકે પર મુકામ કરતે હેં, નમાઝકે વકત મસજીદમેં ધતને  
 લોમ જમાઅતમેં શરીફ હોતે હે, કે મસજીદકે અંદર ઓર સહનકી  
 જગા તમામ ભર જતી હે. મસજીદકે કરીબ વુજુ કરનેકે લીયે હોઝ  
 બના હુવા હે, ઓર હોઝકે નજદીક કુંવા હે. ઉર્સ-કે ઐયામમેં કુંવે કે  
 કરીબ તમામ ગીરોહકે પુકરા, આપની અલગ અલગ જમાઅત મીલકર  
 મુકામ કરતે હેં, ઓર ગુજરાતકે પુકરાઓંકે બડે કઝીઓંકા મીરાંકે  
 આંક પરહી ફયસલા હોતા હે, હઝરત મીરાં સૈયદ અલી સાહેબ રહ,  
 હી તુરખતકો પાંચતી તરફ રાજકા સર ગાઝા હુવા હે. કયું-કે હઝરત  
 મીરાં સાહેબને આપકી હાલ દેખ કરતે વકત રાજકા સર આપકે



પાઈકે કરીબ માડનેકી બશારત દી-થી. દરગાહમેં દાખીલ હોનેકે દો દરવાઝે હેં, ઓર કોલએકી તનેહ અહાતા બના હુવા હે. ઓર અહાલેકે ધાખેકે નીચે તીન તરફ મેહરાબેં બની હુલ હેં, મેહરાબોમેં લોગ રેહતે હેં, દરગાહકે સામનેકા જો દરવાઝા હે. વહાં મેહરાબમેં અનાબ, ઓર પનસારી (ગાંધી) કી દુકાનેં રેહતી હેં, ઓર પુલ સબઝાબી ઉસી દરવાઝે પર માલી બેચતે હેં, દરગાહકી બાહર એક મેમન બાધને કેક બડી મસજીદ બનવ.ઈ હે જસમેં નમાઝે જુમઆ હોતી હે.

ઉરસ શરીફ આપકા સફર મહીનેકી પેહલી તારીખકો હોતા હે. ઓર સંદલ મોહરમકી અખીર તારીખકો ચાંદરાતકે રોજ બહોત ધામધુમ, ઓર એહનેમામસે ચડાયા જતા હે. ઉરસમેં જુનરાત, ઓર કાઠિઆવાડ, ઓર બહોત દુર દરાઝ મુલકોસે મુસલમાન, હીંદુ, પારસી, વ-ગયરા આતે હેં. ઓર પંધરા ખીસ હજર આઘમીઓંકા મળમા હોતા હે. ઉરસમેં હર કીસમકા માલ લેકર દુકાન દાર આતે હેં, ચાહકે હોટલ. ઓર ખાનાબી મીલતા હે. લેકીન ઉરસકે અબ્વલસે આકર ગાંધમેં મુજવીરોંકે મકાનોંમેં યા દરગાહકે બાહર, મુકામકી તબવીજ કરના ચાહીચે. કયું કે લોગ ઝીયાદા આતે હેં, ઇસલીચે મુકામ નહીં મીલનેસે બડી તકલીફ હોતી હે.

જા લોગ જુત, ઓર ઝાકન. ઓર જીન, ઓર જાદુ, વ-ગયરા બલાઓંસે તકલીફ પાતે હેં, ઓર ખીમારીઓંકી મુસીબતમેં શુખતીલા રેહતે હેં. અયસે લોગ દરગાહ શરીફમેં આકર રેહતે હેં, ઓર આરામ હોનેકે બાઆદ જતે હેં, જો લોગ મલાઓંસે તકલીફ પાતે હેં, વેઠ વહાં ધુમતે (ધુનતે) હેં, ઓર બલાયેં કરામાતકે જોરસે તકલીફ પાકર, લમામ ફાલ બમાન કરતી હેં, ઓર આખીરકો નાપુદ હોતી.

हैं. दीवाने आदमीयोंको संकलसे पांधकर रखते हैं दीवाने, और पक्षामें इसे हुये नय्य धुमते हैं, इस वक्त अनय्य तमाशा होता है. कयुं के वोह दरभ्तों-पर यह नते है, या तो होठमें गीरते हैं. और देखने-वाले लोग ताम्यनगुणमें होने हैं. के अ-समय गीर ननेसे उनको कुछ नुकसान नहीं होता है. हजरत भीरां साहेबकी करामातसे क्या हींदु, क्या मुसलमान. सब इयेज पाते हैं. आपकी करामातें जहोत हैं. और हींदु लोगनी आपकी करामातके मोअतेकद होकर दरगाह करीबमें रहते हैं. और पक्षामें इसे हुये शम्स आपकी वालीदाकी तुरयत पर पल्लीमें, और हमजा शहीदकी दरगाह परनी नते हैं, और इयेज पाते हैं.

उनावेसे पल्ली हो कास है. वहां आपकी वालीदा रासती-पाईकी दरगाह है. और वहांनी आर दीवारी जनी दुध है. और दरगाह पर छत जना हुवा है, उरसके अयाममें लोग छोटों-पर, या पयदल वहां जीयारतके लाये नते हैं. वहांके मुगवीर अलग हैं, और दरगाहके नजदीक उनके भकानात हैं. हजरत भीरां साहेबकी दरगाह पर हमरां इपीयोंकी भजतें यजती हैं, और वोह आपके मुगवीर आपसमें पांट लेते हैं, उनावेके मुगवीर मालदार हैं, कयुं के उनकी पयदायेश अच्छी है, और पल्लीके मुगवीरोंकी हालत वयसी नहीं है. भीरां हातारकी करामत, और जुझुर्गी, जे-शुमार है, और तमाम शुजरात, और कछिआवाउमें धर धर आपका नाम सजकी ज्मां-पर नारी है. और आपके नामसे यह हींदु लोग, बीछा जनाकर, भी-भारोको दरगाह करीबसे भजवाया हुवा पानी पीवाकर, अपना शुगरा करनेके लीये रोज करने हैं, तो आपकी नीमसे पर काहमी डिनकाइ

મુસ્લમાનને નહીં જાના ચાહીયે, ક્યું કે હજરત રસુલે મકબુલ સલ,  
ને અરસી જુટી કબરે, યાને ચીલ્લો-પર ફતેહા દેનેકો મના કીયા હે,  
ખાઝ જાહીલ મુસલમાન યે ખાતસે ના-વાકીફ હે, ઇસલીયે ઉનકો  
વાકીફ કરનેકે લીયે ઇત્તિલાઅન લીખ્યા ગયા હે.

હજરત મીરાં સાહેબ રહ, કી કરામાત પર શીદા હોકર, મરહુમ  
મહારાજ ખડેરાવ ગાયકવાડને સોને ચાંદીકે કહેરે બનવા દીયે થે.  
ઝોર કમખાખકે ગીલાફલી ચડાયે થે. જો અખતક મૌજુદ હે. ઝોર  
લંગર ખાનાબી જારી હે. દગાહમેં મુકરર વકત પર ઝોલ્લડીયે બગાયે  
જાતે હે. ઝોર સરકારસે પોલીસકી નીગરાની રેહતી હે, ઉરસકે  
ઝૈયામ-મેંબી પોલીસકા અછછા અદોઅરત રેહતા હે.

જો લોગ અવલીયાઓંકી કરામાતસે મુનકીર હે, ઝોર દરગાહોં  
પર જાનેકો મના કરતે હે, વયસે મુનકીરોંકો અવસી દરગાહોં પર  
લેજાકર, યે કરીશમા દીખલાના ચાહીયે, કે જસસે ઉનકે દીલકો તસક્વી  
હો-જાવે. ઝોર બેગ સુખન અવલીયા-ઓંકી શાનમેં કેહના છોડ દેવે.  
પ્રદાવંદ કરીમ, ઉનકો હીદાયત નસીખ કરે, આમીન.

આપકા રૌઝા તાઅરીફકે કાખીલ હે, ઝોર મુરાદ વાલોંકી મુરાદેં  
આપકે તુફલસે ખુદાયે તઆલા ખર લાતા હે. ઇસલીયે અગર ખુદા  
મકદુર દેવે, તો જુરેર મીરાં સાહેબકી દરગાહકી ઝીયારત કરકે, સવાબ  
હાસીલ કરે, ઝોર દીક્ષી મકસુદબી પુરા કરે. હલાહી હમ્મારે દીનકાર  
બાદઓંકો આપકા ઝીયારત નસીખ કર, ઝોર અવલીયાઓંકી કરામાતોં-પર  
અફીદા દાયેમ કરનેકી હીદાયત નસીખ કર, આમીન, સુખમા આમીન.



## ગઝલ.

અય મેરે દાતાર પ્યારે લે ખયર,  
 જાને હયદરકે દુલારે લે ખયર.  
 અલ્લાહ અલ્લાહ આપકા દરગાર કયા,  
 જાઉં મેં સદકે તુમ્હારે લે ખયર.  
 હઝરતે હસનેનકે તુમ લાલ હો,  
 ગૌસુલ આઝમકે પ્યારે લે ખયર.  
 બાધ સૈયદ અમુમીયાં કે હુજુર,  
 નથુ શાહ નાયેખ તુમ્હારે લે ખયર.  
 ખાદીમે દરગાહ ચેહ મીયાં મોહંમદ,  
 રોજો શય દરપે પુકારે લે ખયર.

## ગઝલ.

મેરે મીરાંકી અખ મુઝ પર ઇનાયત હોને-વાલી હે,  
 ફલકે અખ બાઝ આ વર ન હીમાયત હોને-વાલી હે.  
 ન ધનરાઓ ગરીબો બે-કસો લાચારો બીમારો,  
 દરે મીરાંસે તુમ સખકો બશારત હોને-વાલી હે.  
 સદક દીલસે પરહા જીસ શખ્સને કસેમા મોહંમદકા,  
 ચકીનન હસકી મેહશરમે શકાઅત હોને-વાલી હે.  
 મુઝે કમુંકર સતાકીમે ફરીસ્તે કબમે આકર,  
 મેરે મીરાંકી વહાં પરબી હીફાઝત હોને-વાલી હે.

કઠાયા કમ સીનીમેં સર છુદડી રાહ પર જાકર,  
બતાઓ તો કીસીસે ચે શુભઅત હોને-વાલી હે.  
સુખન-વર મેરી સુનકર ઇસ મદદ-ખાનીકો યું બોલે,  
તરફી પર અસર તેરી ફસાહત હોને-વાલી હે.

### મઝલ.

ગુલ ગુલઝારે હાંદુરતા, મેરે મીરાં વલી સરવર,  
નશાને પંજતન યઝદાં, મેરે મીરાં વલી સરવર.  
તેરે રોઝકી જીનત દેખકર ઝાહીદબી કેહતે હેં.  
ચેહી હે ગુલશને રીઝવાં, મેરે મીરાં વલી સરવર.  
જલાયા આનમેં મુરદા લખે-જાં બખ્શકે માર્નીદ,  
ચેહી હે ઇસાચે દોરાં, મેરે મીરાં વલી સરવર.  
તેરી વોહ અળચે ખમદારકા એક વાર કર મુઝ-પર,  
ચેહી હે હસ-રતો અરમાં મેરે મીરાં વલી સરવર.  
તમન્ના હે ચે કહીયર ફી કરો પુરી કરો પુરી,  
મીલે મુજકો દરે મીરાં, મેરે મીરાં વલી સરવર.

### મઝલ.

જરા સુનીયો અરઝ મેરીબી હે દાતાર થોડીસી,  
દીખાદો અપને મુખડેડી ઝલક સરકાર થોડીસી.  
અખત હો કુલ્હ કર-મુ મેં ફીફ મસ્તાના કામતચેં,

જો હાસીલ હો મુઝે હુમ્મે સહે અબરાર થોડીસી,  
 નહીં મુશકીલ ઉનાવેકા મુઝે શીર પહોંચના ચારો,  
 અગર હો-ગવે ચે કિસમન મેરી બેદાર થોડીસી.  
 મેં કેહતા હું જો જતા હે ઉનાવેકી તરફ કોઇ,  
 અરઝ મેરીબી કરદેના વહાં જવાર થોડીસી.  
 અસર દુરકતમેં તેરી બન-ગયા દીવાના સૌદાષ,  
 કરે મીરાસે ચે હાલત કોઇ ઇઝ્હાર થોડીસી.

### ગઝલ.

ચલો અય મોઅમીનો દેખો મેરે હાતારકા સંદલ,  
 હેં લાઈ ધુમસે હુરેં મેરે સરદારકા સંદલ.  
 મુખારક આબકી રાખ હે કહું કયા તુમસે અય ચારો.  
 બીજાયા અર્શસે હકને મેરે દીલદારકા સંદલ,  
 બના હે આબ વોહ દુલાહ હે જો આશીકે અસ્લાહ.  
 હે ઉસ મહબુબે હકકાની સખી સરકારકા સંદલ.  
 તલબ કરલો જો ચાહો મુદઆ હકસે તલબ-મારો.  
 કરેગા આરઝુ પુરી મેરે ગમખારકા સંદલ.  
 ખુદકા શુક કર દારા મગમું હો-ગયા પુરા.  
 અઝદેઆ હશ તક કસિ-ગ ગુલે ગુલખારકા સંદલ.

## મઝલ.

કબ્બસે દાતાર તેરે દર પર સદા દેતે હેં,  
સદકા હસનેનકા તુમ કેહદો કે આ દેતે હેં.  
વોહ સખી હેં મેરે દાતાર કે અલ્લાહ અલ્લાહ,  
જો કોઇ ચાહે વોહી ઉસકો દીલા દેતે હેં.  
બુલતા હે જો કોઇ રાહ ખુદાકા ખંદા,  
ઉસકો ખુદ શાહ મેરે જાકે બતા દેતે હેં.  
યે ફરીશમા હે એક અદનાસા મેરે મીરાંકા,  
કુમકે કેહતેહી વોહ મુરદોંકા જુલા દેતે હેં.  
અબ તલક ઉનકી ખબર તુને ન-લી જાને જહાં,  
લાંખો ખીમાર તેરે દર પર સદા દેતે હેં.  
તેરા વોહ રૌઝા હે દાતાર કે અલ્લાહ અલ્લાહ,  
આકે કુશ્કારલી યહાં સરકો ઝુકા દેતે હેં,  
ઇસ અસર ખસ્તા જીગરકી ન ખબર લી દાતાર,  
ન કહા ચેહની કે જા તુઝકો રઝા દેતે હેં,

## મઝલ.

મેં દર પર તુમ્હારે આન પડા, લો મેરી ખબર દાતાર પીયા,  
દીન રચેન તડપતા હેગા જુલા, લો મેરી ખબર દાતાર પીયા.  
સીમાબ-સા દીઝ બેતાબ રહે, નતો અચેન રહે નતો ખાબ રહે,  
અબ દોસ્ત હો ફુરમન દાબ રહે, લો મેરી ખબર દાતાર પીયા,

હબી કુખડી ન દેખી એક બડી, કયસી જાન બલામેં આન પડી,  
રાહત ન મીલી હે મુઝકા જરી, લો મેરી ખબર દાતાર પીયા.  
ક્યાંક મેં જા જસસે કીયા, કોઇ સુનતા નહીં મજબુર હુવા,  
લાચાર હો આપસે કેહને લગા, લો મેરી ખબર દાતાર પીયા.  
મેરે હાલે મરીથીયે કીજે નઝર, મુઝે સૈયદ અલી નહીં આતા સખર,  
ગઇ હીરસો હવામેં ઉમ્ર ગુજર, લો મેરી ખબર દાતાર પીયા.  
મયે જામ જમાલકા હો નીઝામી, કરો શાહ પીલાકર સરવરે દી,  
તુ હે શાહ મેરા મેં ગુલામ કમી, લો મેરી ખબર દાતાર પીયા.  
યાવરકો જમાલ દીખાઓ જરા, કરો નઝરે લુલ્લ મરાયે ખુદા,  
લખે દીલસે હે ચેહી રાજ સદા, લો મેરી ખબર દાતાર પીયા.

### મઝલ.

મીરાં દાતાર પીયા બહરે ખુદા આજકી રાત,  
જલવા અપના હમેં દીખલાદો જરા આજકી રાત,  
મુદતોંસે લીયે ક્યાંક તોરે દર પર હમ,  
બયઠે હેં અય શહા અય સુનલો જરા આજકી રાત.  
જો ગુનાહ-માર હેં લેકીન હમેં ઉમ્મીદ હે યુરર,  
અય ટાલોગે હમારી સખ બલા આજકી રાત.  
આપ આહેં તો હો હલ આનમેં મુશકીલ સખકી,  
ધસલીયે માંગતે હેં તુમસે દુઆ આજકી રાત,  
સદકા હસનેનકા અય અપને સવાલીકે તુફલ,  
કર અતા ફલીયરકો અપની રાઝા આજકી રાત.



## ગઝલ.

અજબ દરવારે આલી છે મેરે દાતાર મીરાંકા,  
 મીલા ફીસકો ચે દરખા છે મેરે દાતાર મીરાંકા,  
 સખી સરકાર હે સાહેબ ન કુછ થક હસમેં તુમ જનો,  
 અતાચે ફયઝે મવલા છે મેરે દાતાર મીરાંકા,  
 ન કુછ ગમ છે હસીયાંકા ન ગમ છે નારે દોઝખકા,  
 વસીલા છે હમેં હાસીલ મેરે દાતાર મીરાંકા,  
 તમના હો દીલી હાસીલ તો શીર આઈઝી ઝીયારતકો,  
 ગુલામીમેં રહું યા રખ મેરે દાતાર મીરાંકા,  
 ખુદાકે ફઝલસે આતે હેં યહાં પીરો જવાં સારે,  
 હરએક મુશતાક આશીક હેં મેરે દાતાર મીરાંકા.



## ગઝલ.

કયા શાન દેખો અપની મીરાં દીખા રહે હેં,  
 અબ હીંદુ ઓર મુસલમાં સરકો ઝુકા રહે હેં,  
 મજબા તો દેખો દરપર લાખોં સવાલી આકર,  
 હાલ અપની બે-કસીકા ઉનકો સુના રહે હેં.  
 યહાં આકે દંગ સખ હેં કયા રાઝ હે નીહાની,  
 કુમ કેહકે મેરે દાતાર મુરદે જલા રહે હેં,  
 ચે અદના એક ફરીશમા મીરાં દીખા રહે હેં,  
 જન પુત ઓર બધા સખ જલ જલકે જા રહે હેં.

દે દે અસરકો દાતાર એક જામ બે-ખુદીકા,  
પી પીકે દરસે તેરે લાખો હં જા રહે હં.



મઝલ.



આસતાના છોડકર બે આશીયાં હોને લગે,  
અમ વલી દાતાર દરપર આપકે રોને લગે.  
રાહે લિલ્લાહ લીજીયે અપને મોહીખોંકી ખખર,  
નકદે દીલ ધન હાયોસે હયહાત હમ ખોને લગે.  
અજ બરાયે મુમતઝા ફ્યાદ-રસ સૈયદ અલી,  
દોસ્તબી દુસ્મન હુયે તુખમે બદી ખોને લગે.  
આહ બદનામીકા ધખ્યા લગ ગયા મીટતા નહીં,  
મીલકે ગર અહબાબ સારે હથ તક ધોને લગે.  
કોઇ કેહતા હે જુનુની કોઇ કેહતા હે બે-શરેઅ.  
અખ હુયે બદનામ દાતા હોશ તક ખોને લગે.  
આપકી ઈસ આતશે ઉલકતને પુંકા તન બદન.  
દેખકર હાલત મેરી પીરે મુગાં રોને લગે.  
સી-નયે સંદુકસે દીલકો નીકાલે હો મેરે,  
બે-દીલોંકી આહ-મેં કયસા અસર હોને લગે.  
મુરજે બિસમીલસા તડપતા રોજો શય થાવર ગુલામ.  
કીસ તરેહ આરામસે વોહ બે-લીકા સોને લગે.

## મીઝાલ.

એક આલમમેં યે શોહરત હો-ગઈ  
 ઇસકો મીરાંસે મોહબ્બત હો-ગઈ.  
 જયસે મીરાંસે મોહબ્બત હો-ગઈ,  
 ખન-ગયા સવદાઈ વહશત હો-ગઈ  
 યે-કસો હાચાર દર પર દેખ-કર,  
 દેખને વાલોંકો હયરત હો-ગઈ.  
 જો પદા આકર દરે દાતાર પર,  
 હસકો બાબા સયસે કિસમત હો-ગઈ  
 ખન-ગયા પલમેં દગાસે શાહ વોહ,  
 હસપે મીરાંકી ધનાયત હો-ગઈ.  
 સખ મુઝે દીવાના સવદાઈ કહેં,  
 તેરી દુરકતમેં યે નાખત હો-ગઈ.  
 હું યુનાહ-ગાર ઇસલીયે ચારો મુઝે,  
 દરપે મીરાંકે નદામત હો-ગઈ,  
 અબ તલક મેરી ખબર કુછબી ન લી,  
 મીરાં દર પર તેરે મુદત હો-ગઈ.  
 હે અસર સદકા યે સખ દાતારકો,  
 તેરી જવલાં જો તખીયત હો-ગઈ.

## દાદરા.

મીં ખોલો ધુંધટીયા તુમ્હારી રે,  
તુમ્હારે મુખડેપે જાઈ મેં વારી રે.

દેખી જો ખાખમેં તેરી તસવીરે માહતાય,  
શાને ખુશ મેં દેખકર ખોલા હું બે-હિજાબ.

ખીગડી બનગઢ મુકદ્દર હમારી રે,  
મીરાં ખોલો ધુંધટીયા તુમ્હારી રે.

સદ્દેકે મેં તેરી મુલ્ક-કે હર તાર તાર પર,  
કરતા હું દીનો ધમાં મેરા આપકો નજર.

લે-લો લે-લો નજરીયા હમારીરે,  
મીરાં ખોલો ધુંધટીયા તુમ્હારીરે.

રીઝવાંસે ના ગરઝ હે ના ગીલમાનો હુરસે,  
ચાહતા હું દો જહાંમેં હીમાયત મેં આપસે.

મોહે બા-ગઢ ચલનીયા તેહારીરે,  
મીરાં ખોલો ધુંધટીયા તુમ્હારીરે.

કલોચર દીલપે દાગ હેં ધસીયાંકે બે-હિસાબ,  
ધુલવાને આપકે તઈ આયા હું બે-હિજાબ,

ધોદો ધોદો ગોદરીયા હમારી રે,  
મીરાં ખોલો ધુંધટીયા તુમ્હારીરે.

## હુમરી.

ધુમ બડી દરબારે મીરાં, મીરાંકે દરપે દાતારકે દરપે.  
 યૌ-તરફ કીલઆ હે બીચમેં રૌઝા ખીલ રહા ગુલઝાર—મીરાં.  
 નીસદીન પલછીન નાખત ગાજે, આલા હે સખસે મઝાર—મીરાં.  
 દેસ બદેસસે આતે હેં સાઇલ દરપે ખુશીસે બે-શુમાર—મીરાં.  
 તુરબતમેં ટુલોંકા બારીશ બરસે, ખુશબોસે હે મેહકાર—મીરાં.  
 બેકલ બ્યાકુલ લોક દગ્ગરાં, કરતે હેં શોરો પુકાર—મીરાં.  
 મીરાંકે ફયેઝસ ખાલી નહી કોઇ, સખકા વોહ હેં ગમખાર—મીરાં.

## તરઝે-નાટક.

યા પીર આસમાને વીચાયતકે આફતાબ,  
 દાતાર લા-જવાબ.  
 મેં હું ફંસા ખરાબીયે દુન્યામેં બે-હિસાબ,  
 કર દીજેં ઇતેખાબ.  
 બયઠા હું દરપે આપકે યા શાહ આઇયે,  
 દુહતસે મુનેઝીર હું મેં લીજે ખબર શિતાબ.  
 સૈયદ અલોકી મીરાં વલી કીજીયે મદદ,  
 હરએક બલા હે રદ.  
 ઠાકન ચુડેલ છુત પલાંદોં-પે હો અગ્ગબ,  
 દીજે જલા શિતાબ.

## तर्ज-भञ्जा देने हें क्या यार.

भेङ्गी नैयां करदे पार, प्यारे सैयद अली दातार  
 प्यारे सैयद अली दातार, प्यारे सैयद अली दातार.  
 आया हुं तेरे दरबार, हाथ जेउके में सरकार  
 तेरे रोज़ेपे जलदार प्यारे सैयद अली दातार  
 तेरी जेवं हें क्या जमदार, तेरी सीतवन हे तलवार,  
 उठावे नाज तेरा जग्यार, प्यारे सैयद अली दातार  
 में हुयता हुं मुज्जदार, प्यारे सैयद अली दातार,  
 तुछी हे मुझे आधार, प्यारे सैयद अली दातार.  
 आढा कयसी तेरी सरकार, सेंकड़े आते हें भीमार,  
 दरदम कदत हें येही पुकार, प्यारे सैयद अली दातार.  
 डीसके छनने डीया जेजार डोछ भुनोसे हे लायार,  
 जलाये केदती येही पुकर प्यारे सैयद अली दातार.  
 हसननके तुम दीलदार, जोर नालीका तुम-पर प्यार,  
 कहे शेर जुदाका पुकार, प्यारे सैयद अली दातार.  
 अक गरीब हुं लायार, मुन्नवीर तेरा भीदमत गार,  
 वलीभीया सगे दरबार, प्यारे सैयद अली दातार.

## तर्जे-नाटक.

भोरे मन धन धन सैयद अली जस गये,  
 उसके दरसन भीन सुन सुन लायो राजन हें तरस गये-भोरे मन.  
 करमकी जपे राप्पी नजरीया, मेहरके पादल वापे परस गये,  
 नगर नगर जग हतेहका डंका, आके उनावेमें जस गये-भोरे मन,

## તર્જ-નાટક.

ચલો ચલો સખી સખ મીલ દાતાર પર ગયેં,  
 શીશ નવાયેં દરશન પાયેં, મેહર કરે કીરતાર—ચલો.  
 નરગીસ સોસન ચંપા ચમેલી મોગરા કેવડા લાયેં,  
 દાઉદી મોતીયા સેવતી ગુલાબકો ગુલકે સેહરા બનાયેં.  
 પુલકી આદર સાથ લેઆયે, ઝોર ચડાયેં મકસદ પાયેં,  
 અય નસીમે બહાર, હાં અય નસીમે બહાર—ચલો.  
 સૈયદ અલી મોહે દીદ બતાયેં, પાસ બુલાયેં નયેન મીલાયેં,  
 જન કંઈ બલહાર, હાં જન કંઈ બલહાર—ચલો.  
 ચાવર કમતર કેહતા હે રોકર, રોતોકો આપ હંસાયે,  
 તીશના આંખે વિસાલ હું દાતા મેહરસે મુજકો બુલાયેં.

## તર્જ-અજ છોડોજ હાથ.

ચલો દેખો મઝાર, મારે દાતાકા યાર,  
 વાંપે બની કયસી બહાર, વાહ વાહ વાહ.  
 મુશકો અંબર મેહકાર, ચડે પુલોંકે હાર,  
 ખીલા કયસા ગુલઝાર, અજ વાહ વાહ વાહ.  
 કીતને હમીદ-વાર, કરે હરદમ પુઝાર,  
 સુનો મીરાં દાતાર, જરા વાહ વાહ વાહ.  
 કરો મકસદ બરાર, નહીં દીલકો કરાર,  
 લાકે પાવેં કરાર, હમેં વહ વાહ વાહ.

હસે નાહો કરાર, જાઓ મીરાં ઘાતાર,  
 હોગા ખેડા તો પાર, અહીં વાહ વાહ વાહ.  
 પડે જીતોંકો માર, કરે જીનાત પુકાર,  
 રજા દેદો ઘાતાર, હમેં વાહ વાહ વાહ.  
 બડે ઝાલીમ સરદાર, જીત જીતોંકો ચાર,  
 કહે હો-ગયે ભાચાર, હમેં વાહ વાહ વાહ.  
 કહોં લાખોં હજાર, ચલે આવેં દરબાર,  
 ખુશી હો બે-શુમાર, જાયેં વાહ વાહ વાહ.  
 ખુલા ક્યઝી ખાઝાર, ક્યસી દેતા બહાર.  
 દેખો હોકે હુશીયાર, જરી વાહ વાહ વાહ.

### તઝ-નઝર આ ગયો ખાલમ,

નઝર આ-ગયો મીરાં મોરે સપના,  
 મોરે સપના પીયા મોરે સપના—નઝર.  
 વોહ બુદ્ધ નાગની જયસે તુમહારે.  
 મોહો ડસ ગઘ ડસ ગઘ મોરે સપના—નઝર.  
 વોહ મસ્ત આંખેં ગઝમ નઝારા,  
 મોહો તીર લગા ગયે મોરે સપના—નઝર.  
 તોરે ગાલ ગુલાબી લખોંપે લાલી.  
 મોહો તીર લગા ગયે ખ્યારે સપના—નઝર.  
 ક્યસી દીની બશારત બશારત શાહકો,  
 જયસે—મોહો દો હકીકતા ખ્યારે સપના—નઝર.



## તર્જન-મન માયાના કરનારે.

સૈયદ અલી દરશન દો વહાલા.  
 ઉભી રહી હું કરું છું કાલાવાલા—સૈયદ અલી.  
 મેંતો-રે માંગી તમ પાસે રે કાયા,  
 લાગી છે તારા મુખડાની માયા,  
 અમર રહ્યા છો ગસ્તી માંના જ્યા—સૈયદ અલી.  
 સૈયદ હલા લાગે છે પ્યારા,  
 ધડી એક ન મેલું હું ન્યારા,  
 છો જીરે મારા પ્રણય થી પ્યારા—સૈયદ અલી,  
 સૈયદ-મીયાં અબુ-ખુમીયાનાં છો વીરા,  
 હમઝારે શહીદ મામા છે તમારા,  
 વજર નથુ શહીદ બહુ સારા—સૈયદ અલી.  
 વહાલારે તારા સેહરાની છબ ન્યારી,  
 કાંકણ ઉપર હું જાઉં વારી વારી,  
 વહાલારે તારી લટ છે ધુંધર વારી—સૈયદ અલી.  
 દામારે બાપ માતાએ ધવડાવ્યા,  
 રત્ન જડીત પાલણે પોઢાડ્યા,  
 હુરારે પરીયાંએ હાલરડાં ગાયા—સૈયદ અલી.  
 વાહવારે તારી દરગાહ બહુ સાજે,  
 સવારે સજે ચોધડીઆં વાગે,  
 તેતો રે સુણી ભુત બલા ભાગે—સૈયદ અલી.  
 શાબે છે સોનાં ચાંદીનાં કઠેરા,  
 ઝુન્મર અને હાંડીનાં ઝમકારા,  
 બટકે છે ચંદા સુરજ ને તારા—સૈયદ અલી.  
 મૌલુદો ને કુરઆનનાં રસીયા,  
 સુણી સુણી મગન થઈ હસીયા.  
 નંદ કુવરના રદયમાં વસીયા—સૈયદ અલી.

## તર્જ-પુરા થયા છે ખેલ.

આવો મીરાં દાતાર, સજ્જનો આવો મીરાં દાતાર,  
ચાર-બાળુએ ચોસઠ મેહરાખો, રેડવા કાળે સુખકાર-આવો.  
લાખો હજાર જ્યાં દર્દી આવીને સાળાં થાય નીરધાર-આવો.  
આસ વિનાનાં બિકટ દર્દોનો, પલમાં થાશે સંહાર-આવો.  
મંતર તંતર જંતર જાદુ, થાશે બળીને સૌ પાર-આવો.  
પૈસા વિનાનો લાભ લેવા ચુકશે નહીં લગાર-આવો.  
ખુદા તાલાએ બલે સરજ્યા, દુઃખ બંજન દાતાર-આવો.  
ઉંઝા સ્ટેશન ગામ ઉતાવે, છે દાતારનો દરબાર-આવો.  
ખાદીમ મોહંમદ શીશી નમાવી, વિનવે વારંવાર-આવો.

## તર્જ-મજરે શું રીસાયે રસીકી.

દાતારે શું ટવલાવે રસીલા તારો ચહેરો જોવા દે,  
ચંદ્ર વદન તારા સુખડા પર વારી વારી કરવા દે,  
પોપટ પુરો જામ ફસાણો, પીંજરની માંહે.  
કહું કર જોડી તને સીસ નમાવી, મને છુટો ફરવા દે.  
માછલી ખીચારી ટળવળ કરતી પૃથ્વીની માંહે,  
સુન વિનતી મારી ઉર ધરી જળમાં તરવા દે.  
ખુલ ખુલ ઉડી ઉડી ફરતું તમારા આગની માંહે,  
હવે તુજ સેવક પર મેહર કરી, આગમાં વસવા દે.

એક મને આધાર તમારો જગતની મહિ,  
 દુર, કરી મને દુખના ધરથી સુખમાં વસવા દે.  
 આરતી તારી મેં મન ધારી રદવની માંહે,  
 હવે ઝટપટ મુજને બોલાવી, દરશન કરવા દે.

## તમ-સાંભળને મા તું મારી.

તમે સાચા સૈયદ સુખકારી, મીરાં જાઉં હું તમપર વારી,  
 જામે ગામ ઉનાવે વસીયા, દુઃખી જનોનાં મુખડાં હસીયા,  
 છે દુખ બંબન સુખકારી, મીરાં જાઉં હું તમપર વારી,  
 તારી દરગાહ બની ગુલજરી, શોભે સોનાં ચાંદીની જારી,  
 દેખી સુખ પામે આજારી, મીરાં જાઉં હું તમપર વારી.  
 આવે દરશન કરવા નરનારી, લાવે માનતા બારી બારી,  
 નીત મેળો તમારો જારી, મીરાં જાઉં હું તમપર વારી.  
 જાડુ જીનો બળી પોકારે, નથી રહેવું મીરાં હમારે,  
 એવી અબળ કરામત બારી, મીરાં જાઉં તમપર વારી.  
 નીત હોંડુ મુસલમાન આવે, શીશ નમી નમી પોકારે,  
 દાતા લોતે અપર હમારી, મીરાં જાઉં હું તમપર વારી.  
 મને લાગી છે મુખની માયા, દે દર્શન રાસ્તી જાયા,  
 મોહમંદ મીયાં કહે પોકારી, મીરાં જાઉં હું તમપર વારી.

તમામ શુદ્ધ.

ખુશ ખબર !!

ખુશ ખબર !!!

અમારી પામે નીચે લખેલી કિતાબો, તથા એ મિવાય બીજી  
પણ મળજો. એક કાર્ડ લખવાયી ત્રી. પી. થી માફલવામા આપજો.

**મુરશીદ કામીલ**—એમા ખુદાથી મલવાના આત્મીની યાને  
છુપા બેઠો, તથા તના કવાયદો છે. કીમત ૦-૧૨-૦

**દાલતે બે-ઝવાલ**—એમા મકલેમી દર કરવાની તદ્દબીરો  
અને દયાઓ, તથા મમલાઓ છે. કીમત રૂ. ૦-૧૦-૦

**હુયાતે જાવેદાની**—તવારીખે હઝરત પીરોને પીર દસ્ત પીર,  
યાને સૈયદ અમદુલ-કાફીર હુવાની રહ,ની કરામાના, અને  
જાદગીના એદવાત છે, કીમત રૂ. ૦-૮-૦

**વઝાયે કાદેરી**—એમા એવા અમલો, તથા દયાઓ,  
દાખલ કરવામા આવ્યા છે. કે જે જોઈ કરામાતમા દાખલ થયા  
નથી. કીમત ૦-૬-૦

**ઝોંદા કરામાત**—એમાં મોદુખત કરવાના, અદાવત, અને  
આફત, તથા બલા દર કરવાના, રોજગારમા વધારો પ્રવાના વિગેરે  
ધણી જાતના અમલો અને જરૂર, મતર છે. કીમત રૂ. ૦-૧૦-૦

**નગમયે રહાની**

**શીરહોસકા ગજરા**

**સયરે ચમન**

**ગોલરે સુખન**

**વિસાલે યાર**

**આરામે દીલ**

**બઝમે કવવાલી,**

આ સાત જાતની ગાયતની કિતા-

બોમાં દરએકમા જુદી જુદી કવવાલી

અને હસ્કી ગઝલો, અને નાટકનાં કિરદુ

તથા ગુજરાતી ચુટી કાદેલા ગાયનો.

દાદરા, હમરી, મેહેરવા, વીગેરે ઉત્તારી

ગાયનો વીગેરે દરએકમાં જુદાં જુદાં છે.

કીમત દર એકની રૂ. ૦-૫-૦ છે.

કિતાબો મલવાનું ફેકાણું:—

સયદ ખનુમીયાં બીન સૈયદ અમીરમીયાં કાદેરીની કુંઠ

મુ. બીલીમોરા, જહલો—સુરત.

